

Ilgspēja kā vērtība, nevis projekts: Smiltenē diskutē par praktisku pieeju dzīves vides veidošanai

23. aprīlī, Smiltenē, norisinājās **Interreg Europe** projekta “Jauni sadarbības modeļi labākai dzīves vides veidošanai” (PICOBELLO) piektā reģionālā iesaistīto pušu sanāksme ar tematiku - “Jaunais Eiropas Bauhaus Vidzemē – ieteikumi atbilstošas politikas veidošanai”.

Sanāksmi ievadīja projekta PICOBELLO eksperts Krišjānis Pundurs, kurš iepazīstināja ar projekta aktualitātēm un līdz šim paveikto, kā arī atskatījās uz iepriekšējo reģionālo sanāksmi Gulbenē un pieredzes apmaiņas braucienos – Amsterdamā un Katovicē – gūtajām atziņām. Tika uzsvērtā vietrades pieeja, kuras centrā ir cilvēks, viņa vajadzības un iekļaujoša, pieejama vide, kā arī savienojumu nozīme - ne tikai fizisku, bet arī sociālu.

Plašāk ar gūtajiem iespaidiem un atziņām no partneru sanāksmes Katovicē, Polijā, dalījās Gulbenes novada pašvaldības ainavu arhitekte Laima Šmite-Ūdre, akcentējot vairākus virzienus, kā Jaunā Eiropas Bauhaus (JEB) principi tiek ieviesti praksē citur un ko no tā var mācīties Vidzemes plānošanas reģiona pašvaldības.

Savā prezentācijā viņa izcēla ilgtspējīgas attīstības pieejas, akcentējot akadēmiskā potenciāla

izmantošanu, kur studentu inovācijas tiek sasaistītas ar reālām sabiedrības vajadzībām, kā arī piemērus no Spānijas un Polijas, kur industriālās teritorijas tiek atjaunotas un pielāgotas jaunām funkcijām. Tāpat tika uzsvērti kopienu iesaiste un vietrade kā būtisks priekšnoteikums kvalitatīvas dzīves vides veidošanā, minot gan Grieķijas “pārtikas meža” piemēru, gan Smiltenes pieredzi, kur iedzīvotāji aktīvi iesaistās pilsētvides veidošanā. Papildus tika akcentēta industriālā mantojuma atdzimšana – no apgrūtinājuma par resursu, to izmantojot kā kultūras un sabiedrisko telpu, kā arī dažādi risinājumi izglītības, veselības un labbūtības jomās. L. Šmite-Ūdre uzsvēra, ka, radot drošu, sadarbībā balstītu un patīkamu vidi vietējiem iedzīvotājiem, dabiski tiek celta arī visa reģiona pievilcība un noturība.

Lai redzētu, kā vieta ar savu stāstu var iegūt jaunu dzīvi mūsdienu pilsētvidē, sanāksmes dalībnieki klātienē apmeklēja Smiltenes Jāņukalna estrādi – kopienas līdzdalības piemēru. Estrādes atjaunošana notikusi ar iedzīvotāju, uzņēmēju un pašvaldības kopīgu iesaisti, piedaloties gan talkās, gan praktiskos darbos un ziedojot līdzekļus, tādējādi veidojot šo vietu par mūsdienīgu kultūras un satikšanās telpu. Smiltenes Kultūras centra vadītāja Inese Priedīte uzsvēra, ka šis objekts, neskatoties uz dažādiem izaicinājumiem uzturēšanā, tomēr ir ļoti svarīga daļa Smiltenes identitātes un kultūras, un nes vairāk nemateriālās vērtības.

Sanāksmes galvenais uzdevums bija grupu darbā apkopot ieteikumus ilgtspējas, estētikas un iekļaušanas principiem atbilstošu politikas dokumentu izstrādei, kā to paredz PICOBELLO projekta ietvars. Tomēr pieredze liecina, ka stratēģisko līmeni labāk ļauj izprast praktiski, jau esoši un ieviešami risinājumi, tāpēc grupu darba mērķis bija piezemēt JEB konceptu, tā vērtības un principus uz praktisku līmeni, nosakot pēc iespējas konkrētākus rīcību virzienus un esošās problēmas.

Atbilstošas darbības un iniciatīvas, tostarp arī Vidzemes plānošanas reģionā, tiek veiktas jau šobrīd (piemēram, iekļaujošs tūrisms un dabas izglītība, vietējās kultūras un sabiedrības noturības stiprināšana) – neskatoties uz to, kā tās tiek nosauktas. Turklāt trīs minētie JEB principi ir pietiekami interpretējami jēdzieni. Līdz ar to, tā vietā, lai koncentrētos uz nosaukumu vai apzīmējumu, būtiskāk ir vērst uzmanību uz praktiskiem risinājumiem, nepadarot to par administratīvu slogu.

Darba gaitā identificēti divi virzieni konkrētākām rīcībām, kurus izcēla kultūras, noformēšanas jomās strādājošie pašvaldību speciālisti:

- Vietējā mēroga kultūras pasākumi (pilsētu/cienu svētki, koncerti, tirdziņi, kapusvētki u.c.) – pasākumi ar pievienoto vērtību, saglabājot tradīcijas, identitāti un piederību konkrētajai vietai. Ilgtermiņā sabiedrība veidojas noturīgāka un ceļas apziņa par piederību.
- Iedzīvotāju iniciatīvas un iedzīvotāju padomju veidošanās – iespēja labākai sadarbībai un mijiedarbībai ar pašvaldību. Tas nozīmē abpusēju zināšanu apmaiņu, sadarbošanos un izpratni par realitāti – vajadzībām un iespējām.

Vienlaikus tika secināts, ka ilgtspējai kopumā jābūt vērtībai valstiskā līmenī, lai iniciatīvas un idejas nekļūtu par vienreizējām akcijām, bet gan apzinātu virzienu. Uzsvērti arī domāšanas un

sabiedrības uztveres maiņa, kur būtiska loma ir izglītībai – apziņas un izpratnes veidošanai.

Pasākumā piedalījās pārstāvji no Valmieras, Gulbenes un Smiltenes novadiem, kā arī Vidzemes plānošanas reģiona speciālisti. Balstoties sanāksmē gūtajās atziņās, Vidzemes plānošanas reģions turpinās darbu pie reģionālās attīstības politikas uzlabošanas priekšlikumiem, atbilstoši PICOBELLO projektā uzstādītajam mērķim.

Par projektu

Projekts “Jauni sadarbības modeļi labākas dzīves vides veidošanai” (PICOBELLO) tiek īstenots un finansēts Interreg Europe pārrobežu sadarbības programmas no 2021. līdz 2027. gadam ietvaros. Tā mērķis ir uzlabot reģionālās attīstības politikas instrumentus partneru reģionos, izmantojot kopradošu zināšanu apmaiņas procesu par to, kā Eiropas reģioni savās attīstības stratēģijās īsteno trīs Jaunā Eiropas Bauhaus vērtības: ilgtspēju, estētiku un iekļaušanu. Vairāk par projektu: https://ej.uz/vpr_picobello.

Šī publikācija ir sagatavota ar Eiropas Savienības finansiālu atbalstu. Par tās saturu pilnībā atbild Vidzemes plānošanas reģions un tā nevar tikt izmantota, lai atspoguļotu Eiropas Savienības uzskatus.

Informāciju sagatavoja:

Krista Blūma, sabiedrisko attiecību speciāliste